

A fotón Simon Attila látható 2018.11.12-én az általa szerkesztett *Csak álltunk és sírtunk* című könyv bemutatóján Dunaszerdahelyen, a Vermes villában. Fotó: Vajda Barnabás

VAJDA BARNABÁS

BESZÉLGETÉS A KATEDRA-DÍJAS SIMON ATTILÁVAL

Simon Attila – történész, tanár, kutató. Általános iskolai tanulmányait Bátkában végezte, majd a rimaszombati gimnáziumban érettségizett 1984-ben. A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar nyelv és irodalom – történelem szakos tanári oklevelet. Ezt követően a Bátikai Alapiskolában, majd a dunaszerdahelyi Vámbéry Ármin Gimnáziumban tanított. 2001-től a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet tudományos munkatársa, később az intézet történelmi szakosztályának igazgatója lett. 2005-ben a Pécsi Tudományegyetem multidiszciplináris doktori iskolájában doktori (PhD) fokozatot szerzett. Ugyanettől az évtől a Selye János Egyetem Tanárképző Kara Történelem Tanszékének a tanszékvezetője. 2011-ben a Pécsi Tudományegyetemen habilitált.

Szakmai érdeklődésének középpontjában elsősorban a szlovákiai magyarok két világháború közötti története áll. Kutatásai során részletesen foglalkozott a szlovákiai magyarok első bécsi döntés előtti magatartásával, illetve a korabeli kormánypárti magyar politika kérdésével, és a szlovákiai magyarok 1956 során tanúsított magatartásával

is. Több monográfia és kötet szerkesztője, összeállítója, számos tanulmány és ismeretterjesztő írás szerzője. Több – részben társszerzőkkel közösen írt – tankönyv szerzője. Alapító elnöke a Történelemtanárok Társulásának, tagja az MTA Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanácsának.

■ Mióta, hány éve vagy a tanári pályán?

■ A rendszerváltás évében, 1989-ben léptem először a katedrara, s azóta – talán két év kivételével – folyamatosan ott is vagyok. Tanítottam általános iskolában, szakközépiskolában, gimnáziumban – tehát valamennyire megismertem a közoktatást. Igaz, hogy most már csak egyetemen oktatok.

■ Hogyan emlékszel vissza a közoktatásban eltöltött éveidre?

■ Én rendkívül szerencsés pillanatban léptem be a közoktatásba, hiszen a bársonyos forradalom hatására a tanárok oktatási szabadsága jelentősen megnőtt, s így kezdettől fogva azt taníthattam történelemből, amit helyesnek tartottam. Egy fiatal pályakezdő számára az a korszak hatalmas lehetőségeket rejtett, hiszen akkor – a szabadság adta általános lelkesedés-

nek köszönhetően – sokkal könnyebb volt új dolgokat meghonosítani az iskoláinkban. És nemcsak szakmai téren, de általában az iskolai életben is, hiszen olyan dolgokba kezdtünk, ami addig nem volt jellemző: diákönkormányzatot szerveztünk, iskolarádiót, diáklapot indítottunk, pesti színházlátogatásokra kezdtük hordani a diákokat. Emellett meg tankönyvet írtam, szakmai társulatot szerveztem a kollégáimmal. Tehát egy nagyon szerencsés időszak volt. Nekem főleg ez s a diákokkal való jó kapcsolatom maradt meg a közoktatásból.

■ Hogyan ítéled meg a történelem mint iskolai tantárgy helyét, szerepét a szlovákiai és a szlovákiai magyar közoktatásban?

■ A történelem mint tantárgy felemás helyzetben van. Egyrészt olyan lehetőségeket kínál a tanulók motiválására, ami sok más tantárgy esetében ritka – s ezzel a kollégák egy része kitűnően élni is tud. Másrészt a szlovákiai közoktatásban meglévő alacsony presztízse és az alacsony óraszám miatt sok helyen amolyan „futottak még” tantárgyként kezelik, szervezési és más okokból sokszor nem is szakosok tanítják. Nyilvánvaló, hogy ez nem tesz jót neki.

■ **Mit érzel sikernek és mit kudarcnak a közoktatásban eltöltött pályafutásodból?**

■ A kudarcot könnyebb megfogalmazni. Kudarcnak érzem azt, hogy harminc évvel a bársonyos forradalom után még mindig nem sikerült elérni a szlovákiai magyar oktatási autonómiáját, s benne azt, hogy a szlovákiai magyar tannyelvű iskolákban végre olyan tankönyvekből és olyan tartalommal oktassák a történelmet, ami a mi közösségünk igényeihez igazodik. Sikernek pedig leginkább azt érzem, hogy szinte hente van olyan élményem, hogy rám köszön az utcán egy-egy volt diákom, akit mondjuk 20–25 év tanítottam, s elmondja, mennyire szerette a történelmet, és hogy szerette az óráimat. Ilyenkor azt gondolom, megérte.

■ **Hogyan ítéled meg a technikai civilizáció (okostelefonok, tabletek stb.) befolyását, szerepét a mai közoktatásban?**

■ Én azt gondolom, hogy ugyanúgy, ahogy annak idején a nyomtatott könyv, a töltőtoll és sok minden más (korabeli oktatástechnológiai megoldásként) jó irányba mozdította el az iskolai oktatást, úgy a 21. század újí-

tásaitól sem kell félni. A technika azért van, hogy szolgáljon bennünket, segítsen nekünk. Csak jól kell használni. Ami pedig akkor valósulhat meg, ha ahelyett, hogy homokba dugnánk a fejünket, felkészítjük a használatára a pedagógusokat.

■ **Az oktatás szempontjából (tehát nem kutatóként) milyen kihívások érnek az egyetemen? Milyen nehézségekkel találkoz magad az egyetemi oktatásban?**

■ Az egyetemen azt érzem gondnak, hogy a legtöbben ma is a klasszikus egyetemi oktatás módszereit (leginkább a hagyományos frontális előadást) használjuk (kényelemből, megszokásból), miközben a mai hallgatók már mást igényelnének. S nemcsak azért, mert teljesen új generációkról van szó, hanem azért is, mert míg régen az egyetemi hallgatóság a korabeli fiatalság valamiféle szűk elitje volt, ma ez már korántsem igaz. Én ezt a helyzetet érzem az egyetemi oktatás egyik legnagyobb kihívásának.

■ **Történészként, kutatóként milyennek ítéled meg a szlovákiai magyar történelmi kultúrát? Közösségként, a közösségi emlékezet szintjén, ho-**

gyan viszonyul a mai szlovákiai magyar közösség a saját múltjához?

■ Erre nehezen tudnék szabatos választ adni, mivel nem hiszem, hogy általánosítani lehetne, illetve azt sem, hogy a mi közösségünk ebből a szempontból más lenne, mint más nemzeti közösségek. Úgy általában – talán veszteségekkel teli 20. évszázadunk miatt, vagy talán amiatt, hogy a jelen sikerelensége miatt sokszor révedünk vissza a múltba – a magyarok a környező népeknél erőteljesebben foglalkoznak a saját múltjukkal. S ez a jellemvonás érvényes a szlovákiai magyarokra is. Az persze más kérdés, hogy a múltból alkotott képünket nem kis mértékben mítoszok töltik ki. De ez már csak így szokott lenni.

■ **Miben látod napjainkban, a 21. században az oktatás, a tanulás szerepét, jelentőségét az egyes ember szempontjából? Miért érdemes tanulni?**

■ Nem akarok közhelyeket mondani, de úgy gondolom, hogy a tanulásban az a nagyszerű, hogy a fiatalokat nyitottá teszi a világra, az idősebeknek pedig fiatalon tartja az elméjét. Vagyis megéri tanulni.

■ **Köszönöm a beszélgetést.**

Simon Attila átveszi a Katedra-díjat Pintes Gábertől. Fotó: Kelemen Terézia